

یادداشت

بیمه دانشجویی

فرصت امروز و سرمایه فردا

عالیه شکر بیگی

استاد دانشگاه و جامعه‌شناس

امکان بهره‌مندی از شرایط بیمه‌پردازی و دارا بودن مزایای پوشش بیمه‌های اجتماعی فرصتی است که همه گروه‌های مختلف اجتماعی باید در راستای تضمین آینده‌ای آن استفاده کنند. در این بین سازمان تأمین اجتماعی مجالی برای بیمه‌پردازی دانشجویان پیش از ورود به بازار کار فراهم کرده است. مزایایی نظیر آغاز و افزایش سوابق بیمه‌پردازی در راستای آینده بازنشستگی، استفاده از خدمات درمانی، بهره‌مندی از حمایت‌های بیمه‌ای نظیر از کارافتادگی و بیمه بیکاری و بسیاری سرویس‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت سازمان تأمین اجتماعی، فرصتی مغتنم برای دانشجویان است. دانشجویان کشور با جمعیتی بالغ بر سه میلیون نفر، جامعه‌آماری و مورد هدف سازمان تأمین اجتماعی در گسترش بیمه‌های اجتماعی به‌شمار می‌روند. با برنامه‌ریزی این نهاد بیمه‌گر، جامعه دانشجویی مانند دیگر گروه‌های تحت پوشش تأمین اجتماعی امکان استفاده از خدمات این سازمان را در راستای اجرای طرح بیمه فراگیر خانواده ایرانی دارند. یکی از مزایای بیمه دانشجویی، اتصال سوابق این دوره به مجموع بیمه‌پردازی سال‌های آتی است. این اتصال سوابق در ارتباط با هر کدام از صندوق‌های بیمه‌ای ممکن است. دانشجویان بدون حضور در مراکز و شعب بیمه‌ای و از طریق دریافت خدمات غیرحضور، امکان برقراری بیمه دانشجویی را دارند. این امکان هم وجود دارد که گروه یادشده، پس از پایان دوران دانشجویی در صورت اشتغال به کار، در قالب بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد و یا بیمه اختیاری و اجباری، بیمه‌پردازی خود را ادامه دهند.

از سوی دیگر جذب دانشجویان برای تأمین اجتماعی، علاوه بر گسترش چتر بیمه‌ای زمینه افزایش منابع و پایداری این سازمان را فراهم خواهد کرد. بر اساس اعلام تأمین اجتماعی، حداقل و حداکثر سن پذیرش درخواست برقراری بیمه دانشجویی ۱۸ و ۵۰ سال است. برای افراد بالای ۵۰ سال، دارا بودن سابقه پرداخت حق بیمه قبلی معادل مازاد سنی نزد این سازمان ضروری است. امکان اضافه کردن سوابق بیمه‌پردازی نیز مزیتی برای گسترش بیمه دانشجویان محسوب می‌شود. در این مدل بیمه‌ای تأمین اجتماعی، پرداخت حق بیمه با نرخ‌های ۱۲ درصد شامل خدمات بازنشستگی و فوت بعد از بازنشستگی، ۱۴ درصد شامل خدمات بازنشستگی و فوت قبل و بعد از بازنشستگی و ۱۸ درصد شامل خدمات بازنشستگی، فوت قبل و بعد از بازنشستگی و کار افتادگی امکان‌پذیر است.

با داشتن امکان انتقال سوابق بیمه‌ای به دیگر بیمه‌های اجتماعی، فرصت تشویق دانشجویان برای استفاده از پوشش بیمه‌ای تأمین اجتماعی فراهم خواهد شد. با توجه به اینکه اجرای طرح بیمه دانشجویان زمینه بهره‌مندی آنان از بیمه‌های اجتماعی و مزایای بلندمدت مانند بازنشستگی و درمان را فراهم می‌کند، تسهیل این نوع بیمه برای تشویق دانشجویان الزامی است.

با توجه به اینکه اغلب دانشجویان در زمان تحصیل فرصت اشتغال ندارند، استفاده از بیمه تأمین اجتماعی برای داشتن سابقه بیمه‌ای در آینده، یک فرصت ارزشمند است. انتقال سوابق این دوره نیز مزیتی دیگر محسوب می‌شود. سوابق ناشی از انعقاد قرارداد بیمه دانشجویی، در سوابق بیمه‌شدگان به‌منظور بهره‌مندی از تعهدات بلندمدت سازمان تأمین اجتماعی منظور خواهد شد. با توجه به جزئیات اجرای طرح بیمه دانشجویی، دانشجویان دارای فرزند تحت‌تکفل نیز در صورت انتخاب حمایت درمان با پرداخت سرانه درمان توان بهره‌مندی از خدمات درمانی تأمین اجتماعی را دارند. این مزیت نیز مشوقی دیگر به‌ویژه برای دانشجویان متأهل محسوب می‌شود و علاوه بر احتمال افزایش بیمه‌شدگان، مشوقی در حوزه حمایت از خانواده و فرزندآوری به‌شمار می‌رود. سازمان تأمین اجتماعی به‌واسطه اجرای طرح بیمه فراگیر خانواده و بیمه دانشجویان، زنان خانه‌دار و بیمه‌های اختیاری و صاحبان حرف و مشاغل آزاد در سال‌های اخیر، بیش از دو میلیون و ۸۰۰ هزار نفر را به جامعه بیمه‌شدگان تحت پوشش اضافه کرده است. بیمه‌شدگان دانشجوی به‌رغم عدم اشتغال، در این جمع قرار دارند. مزیت بیمه دانشجویی یعنی با توجه به اینکه این دوره بخشی از عمر افراد محسوب می‌شود، ارزش افزوده‌ای برای جوانان دانشجو ایجاد می‌کند.

مهناز بیرانوند

روزنامه نگار

گفت و گو

فصل مشترک سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان اصلی‌ترین نهاد بیمه‌ای مرتبط با حوزه اشتغال و تولید، صاحبان کسب و کار و افراد شاغل در بخش‌های مختلف، مسئله پوشش بیمه‌ای است. براساس اصل ۲۹ قانون اساسی و ماده یک قانون تأمین اجتماعی، توسعه بیمه‌ای و پوشش بیمه‌های اجتماعی برای همه گروه‌های جامعه تکلیف و وظیفه سازمان تأمین اجتماعی محسوب می‌شود. فعالان و شاغلان حوزه کسب و کارهای اینترنتی و مشاغل مجازی نیز در قالب یکی از گروه‌های اجتماعی مشمول این قوانین هستند.

طبیعتاً پوشش بیمه‌ای افراد در چارچوب گروه‌های مختلف شاغل یا غیرشاغل جامعه، مزایایی برای سازمان تأمین اجتماعی و بیمه‌شدگان دارد. عمل به تکلیف قانونی توسعه بیمه‌های اجتماعی، بهبود ضریب یا نسبت پشتیبانی، افزایش منابع درآمدی، رشد توان اقتصادی در راستای بهبود کمیت و کیفیت خدمات قابل ارائه و پایداری سازمان از مزایای توسعه بیمه‌ای برای تأمین اجتماعی است. همچنین استفاده از مزایای درمانی، بهره‌مندی از خدمت بلندمدت بازنشستگی و برخورداری از انواع خدمات کوتاه‌مدت و بلندمدت تأمین اجتماعی بخشی از مزایای پوشش بیمه‌ای برای بیمه‌شدگان نظیر فعالان کسب و کارهای مجازی شمرده می‌شود.

برای درک بهتر مزایای گسترش بیمه‌های اجتماعی، به‌ویژه در حوزه فعالان مشاغل مجازی، تشریح کامل مزایای دوسویه گسترش بیمه‌شدگان حوزه پلتفرمی و کسب و کارهای اینترنتی برای سازمان تأمین اجتماعی و افراد شاغل در کارهای مجازی را در گفت‌وگو «آتیه نو» با فرامرز ادراکی، کارشناس حوزه بیمه‌های اجتماعی و تأمین اجتماعی می‌خوانید.

فرامرز ادراکی با تأکید بر ضرورت بازبینی و اصلاح بخشی از قوانین و مقررات حوزه تأمین اجتماعی در راستای هماهنگی این مجموعه مقررات با وضعیت امروز کسب و کارها، گفت: «پلتفرم‌های مربوط به کسب و کارهای مجازی با فعالیت‌ها و مشاغل جدید، با توجه به زمان و پیشرفت فناوری در حوزه‌های مختلف در سطح جهان و در کشور ما ایجاد شده است. با توجه به قدیمی‌بودن بخشی از قوانین و مقررات حوزه تأمین اجتماعی و عدم تطابق آن‌ها با شرایط روز اشتغال، از برقراری ارتباط و پیوند کاری و بیمه‌ای با صاحبان این کسب و کارها و شاغلان در این بخش غفلت صورت گرفته است.»

او افزود: «پویایی سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان یکی از اهداف کلان حوزه راهبری این نهاد بزرگ بیمه‌ای باید در ارتباط با همه کسب و کارها به‌ویژه شاغلان اینترنتی و مجازی تعریف شود. در واقع پوشش این دسته از شاغلان مشاغل مختلف نظیر فعالان حوزه مجازی باید در اولویت سازمان تأمین اجتماعی باشد.»

عدم تطبیق مقررات با شرایط بازار کار

این کارشناس بیمه توضیح داد: «یک‌سوگرایی در حوزه قوانین و مقررات و کم‌توجهی به موضوعات مرتبط با تعمیم بیمه‌های اجتماعی در گذشته سازمان تأمین اجتماعی، نگرش جدید اشاره شده را از این نهاد بیمه‌گر دور کرده است. به این واسطه امکان جذب بالای همه گروه‌های اجتماعی شاغل و غیرشاغل مانند فعالان حوزه کسب و کارهای مجازی و ارائه خدمات و سرویس‌های گوناگون به آنان وجود ندارد.»

او همچنین اضافه کرد: «در واقع عدم تطابق برخی مقررات

حوزه تأمین اجتماعی با وضعیت روز بازار کار و غیرپویایی این بخش از قوانین، مانعی در برابر توسعه بیمه‌ای و پوشش همه گروه‌های اجتماعی محسوب می‌شود. در شرایط امروز تغییر و تحول بخش عمده‌ای از بازار کار را که ناشی از رخداد فناوری‌های جدید است شاهد هستیم. به همین خاطر الزام تغییر قوانین و به‌روزرسانی آن‌ها در راستای پوشش بیمه‌های اجتماعی موضوعی اجتناب‌ناپذیر است.»

امکان پوشش بیمه‌ای شاغلان مجازی

ادراکی موضوع به‌روزرسانی قوانین و مقررات تأمین اجتماعی را ابزاری برای توسعه بیمه‌ای برشمرد و بیان کرد: «جمعیت قابل توجه شاغل در کسب و کارهای اینترنتی با مجازی، با استفاده از به‌روزرسانی مقررات حوزه تأمین اجتماعی امکان پوشش بیمه‌ای و بهره‌مندی از همه خدمات کوتاه‌مدت و بلندمدت بیمه‌ای، درمانی، بازنشستگی و دیگر تعهدات سازمان تأمین اجتماعی را خواهند داشت.»

او در ادامه بیان کرد: «نگاه سنتی و یک‌طرفه به کسب و کارهای با ماهیت مجازی و الزام آنان به ارائه مواردی مانند جواز کسب و تکلیف آن‌ها در برابر قوانین و مقررات قدیمی و غیرهم‌خوان با شرایط روز، جذب این دسته از شاغلان را با چالش مواجه کرده است. در این وضعیت توسعه بیمه‌های اجتماعی به‌عنوان یک تکلیف قانونی و بالادستی در سازمان تأمین اجتماعی با مشکل مواجه می‌شود.»

این کارشناس حوزه تأمین اجتماعی افزود: «تعاریف منقضی شده و درخواست‌های غیرمرتبط از صاحبان و شاغلان کسب و کارهای مجازی برای اجرایی کردن قوانین و مقررات قدیمی و بدون ارتباط با نوع و جنس فعالیت آنان، مانعی در برابر جذب این افراد و پوشش بیمه‌ای آنان می‌شود.»

ادراکی تأکید کرد: «شرایط اشاره شده افزایش بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی و رشد وصول منابع درآمدی مربوط به حق بیمه را برای این نهاد بزرگ بیمه‌گر با اختلال مواجه می‌کند و نمی‌توان به بیمه‌شدگان جدید و منابع حاصل از پرداخت حق بیمه آنان اتکا داشت.»

مزیت بیمه با شرایط مختلف پرداخت حق بیمه

این کارشناس حوزه تأمین اجتماعی از منظر اجتماعی و قانونی، توسعه و تعمیم بیمه‌های اجتماعی بر مبنای اصل ۲۹ قانون اساسی را از وظایف و تکالیف سازمان تأمین اجتماعی دانست و گفت: «از این زوایه سازمان تأمین اجتماعی باید همه مردم را در قالب گروه‌های مختلف اجتماعی تحت پوشش بیمه‌ای قرار دهد.»

او ادامه داد: «یکی از خلأهای قانونی مربوط به پوشش گروه‌های مختلف مردمی در چارچوب فعالیت مشاغل

در گفت وگو با آتیه نو مطرح شد

مزایای پوشش بیمه‌ای شاغلان کسب و کارهای اینترنتی

که همه مردم با پرداخت حق بیمه به‌عنوان بخشی از شرکای اجتماعی و ذی‌نفعان سازمان تأمین اجتماعی تحت پوشش بیمه قرار گیرند. ادامه این کار نفع دوطرفه بیمه‌شدگان اصلی و تبعی و تأمین اجتماعی را به دنبال خواهد داشت. این وضعیت را می‌توان محصول تنوع در پرداخت حق بیمه و ارائه خدمات گوناگون سازمان تأمین اجتماعی دانست. نکته اساسی اما اینجاست که به واسطه بخشی از قوانین ناکارآمد، توسعه پوشش بیمه‌ای آحاد مختلف مردمی و گسترش سطح بیمه‌های اجتماعی در کشور نادیده گرفته شده و آمار بالای شاغلان حوزه کسب و کارهای مجازی نیز در این جمع جای گرفته است.»

ظرفیت بیمه اختیاری برای جذب بیمه‌شدگان جدید

این کارشناس بیمه‌های اجتماعی ظرفیت بیمه‌های اختیاری را برای جذب بیمه‌شدگان جدید نظیر افراد فعال در حوزه کسب و کارهای مجازی را مهم برشمرد و گفت: «با توجه به اینکه سازوکار کنترلی و امکان رصد کسب و کارهای مجازی و اینترنتی از همه‌زویا وجود ندارد، امکان پوشش بیمه اجباری برای آن‌ها نیست و طبیعتاً باید از راهکارهای پوشش بیمه اختیاری برای این نوع مشاغل استفاده کرد.

او تأکید کرد: «تنها راهکار بهره‌مندی دوطرفه تأمین اجتماعی و شاغلان کسب و کارهای پلتفرمی و اینترنتی از مسیر بیمه‌های اختیاری و امکان انتخاب درصد‌های مختلف پرداخت سهم حق بیمه می‌گذرد. بازنگری و اصلاح مقررات و به‌روزرسانی قوانین حوزه تأمین اجتماعی می‌تواند بسترهای مرتبط با سازمان تأمین اجتماعی را برای جذب بیمه‌شدگان جدید، گسترش پوشش بیمه‌ای، تأمین و خلق منابع تازه از طریق دریافت حق بیمه و همچنین پایداری این نهاد بیمه‌گر اجتماعی فراهم کند.»

ادراکی اضافه کرد: «با توجه به تحولات رخ داده در حوزه‌های مرتبط با کسب و کار و الزام توسعه ارتباط تأمین اجتماعی با این بخش‌ها و جهت گسترش بیمه‌های اجتماعی باید تغییر رویکرد را در اولویت داشته باشیم. در این ارتباط ایجاد تاندب تیمیم بیمه‌های اجتماعی با شرایط روز کسب و کارها و عبور از مرحله سنتی و رسیدن به وضعیت امروز از ضروریات محسوب می‌شود.»

خلق منابع جدید با ورودی بیمه‌شدگان پلتفرمی

این کارشناس حوزه تأمین اجتماعی بیان کرد: «جذب گروه‌های مختلف شغلی به‌ویژه صاحبان و شاغلان کسب و کارهای اینترنتی و مجازی و حضور آنان در جمع بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی در راستای خلق منابع جدید برای این سازمان و پایداری این نهاد بسیار تأثیرگذار است.»

او گفت: «طبیعتاً حرکت به سمت بیمه‌های خوداظهاری در حوزه کسب و کارهای شخصی مبتنی بر پایه فضای مجازی و اینترنت و بهره‌مندی از ظرفیت آن‌ها موجب رشد و توسعه سازمان تأمین اجتماعی می‌شود. بیمه‌های خوداظهاری یا اختیاری در چارچوب بیمه‌های خاص و میزان تزریق منابع آن‌ها به تأمین اجتماعی در آینده، منبع مهم درآمدی برای این سازمان محسوب می‌شود.»

ادراکی ادامه داد: «با توجه به اکثریت جمعیت جوان شاغل در حوزه کسب و کارهای مجازی و نیازمندی کمتر آنان به خدماتی نظیر سرویس‌های درمانی تأمین اجتماعی، برای کاهش درصد پرداختی حق بیمه این افراد می‌توان نرخ‌های مختلف را به‌صورت اختیاری برای آنان در نظر گرفت. طبیعتاً انتخاب استفاده یا عدم بهره‌مندی از مزایایی نظیر خدمات درمان برعهده خود بیمه‌شدگان است. این رویکرد باید با اهداف توسعه‌محوری در خدمت پویایی تأمین اجتماعی قرار گیرد. به این واسطه پایداری این سازمان بیمه‌ای و ماندگاری آن در راستای ارائه خدمات به آیندگان محقق می‌شود.»

آخرین جزئیات پوشش بیمه‌ای ایرانیان خارج از کشور

شناخته شوند می‌توانند در قبال حمایت‌های بیمه بازنشستگی و فوت با نرخ ۱۶ درصد مشمول مقررات بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد شوند. مبنای پرداخت حق بیمه متقاضیان از میان ایرانیان خارج از کشور در تاریخ ارائه تقاضا با کمتر از پنج سال سابقه پرداخت حق بیمه، به انتخاب افراد بین ۱.۵ برابر حداقل دستمزد مصوبه شورای عالی کار تا حداکثر دستمزد شاغلان است. مهدی شکوری، مدیرکل امور بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی، پیش از این در گفت‌وگو با آتیه نو درباره مسیریهای برقراری بیمه ایرانیان خارج از کشور برای افراد شاغل و غیرشاغل گفته بود: «در صورت تمایل افراد متقاضی بیمه تأمین اجتماعی، امکان پرداخت ۹ درصد سهم درمان برای برخورداری از خدمات درمانی در داخل کشور نیز فراهم شده است. با توجه به فراهم شدن امکان بیمه‌پردازی برای همه ایرانیان خارج از کشور، افراد شاغل، غیرشاغل و در حال تحصیل، امکان استفاده از مزایای تأمین اجتماعی را دارند.»

او با اشاره به اینکه دریافت حق بیمه از متقاضیان بیمه ایرانیان خارج از کشور و پرداخت مستمری بر اساس پول رایج کشور انجام می‌شود، افزود: «پس از احراز شرایط برای بازنشستگی و مستمری‌گیری، مستمری تمایل افراد بیمه‌شده به حساب افتتاح شده آن‌ها در داخل کشور واریز می‌شود.» شکوری با تأکید بر اینکه ایجاد کارگزاری‌های رسمی تأمین اجتماعی در دیگر کشورها متناسب با جغرافیای جمعیتی ایرانیان ساکن یا شاغل در این مناطق اولویت‌بندی می‌شود، از آمادگی این سازمان برای توسعه کارگزاری‌های بیمه‌ای در کشورهای مختلف بر اساس نیازهای این حوزه خبر داد.

حق بیمه تعیین کرده تا بر این اساس افراد امکان استفاده از این بیمه‌ها را داشته باشند. برای بیمه ایرانیان خارج از کشور نرخ حق بیمه ۱۶ درصد به همراه بازنشستگی و فوت و نرخ حق بیمه ۲۰ درصد با بیمه بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت تعیین شده است. همچنین ۲ درصد حق بیمه مربوط به حمایت از این گروه‌ها و یک درصد سهم درمان براساس ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به عهده دولت است.

متقاضیان بیمه بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت با نرخ حق بیمه ۲۰ درصد باید با هزینه شخصی معاینه پزشکی را انجام دهند و چنانچه از کارافتاده کلی